

om et grønnere Danmark

Foto: Gunilla Ørbech

KONFERENCE

Fremtidens Grønne Danmark

Ifølge aftalen om et **Grønt Danmark** skal mere end 15 procent af vores landbrugsareal omlægges til skov og natur. Det er en kæmpe implementeringsopgave, hvor alle parter har et fælles ansvar for at nå i mål. Derfor har KL og kommunerne påtaget sig ansvaret for et stort demokratisk projekt, hvor det er de lokale kræfter og forhold, der sætter retningen. Den 21. november var aftalekredsens parter, toppen af den politiske og administrative ledelse fra landets kommuner samt en række lokale medlemmer for første gang samlet til en dialog om vejen til et nyt grønnere danmarkskort med mere natur og liv i vores fjorde.

Kilde: KL

PROJEKT

Man skylder lidt at give noget tilbage

Udtjente grusgrave har et stort potentiale som naturområde, viser erfaringen fra blandt andet Døllefjelde Musse Naturpark på Lolland. Her var den tidligere råstofudvinder fra starten opmærksom på at inddrage de lokale beboere i beslutningen om, hvad der skulle ske, når udvindingen var færdig. Han mener, at man skylder at give noget tilbage. Hans initiativ gav en fantastisk dialog om omlægningen, fordi de lokale beboere følte sig hørt og inddraget i processen. Medlemmerne af den andelsforening, der blev stiftet for at skaffe midler til at købe området, har i dag et stærkt sammenhold og står for den daglige drift. I publikationen **Naturen får nyt liv i gamle råstofgrave**, kan du få inspiration fra 9 personer, der har været med til at omdanne færdiggravede råstofgrave til naturområder ved henholdsvis Roskilde, på Lolland og Falster.

Kilde: Gate 21

Nyt

om bæredygtige refleksioner

PROJEKT

Skov, natur og vådområder skal beskytte grundvandet og forebygge iltsvind i Odense Fjord

Danmarks største kildeplads ligger i området omkring Tommerup på Fyn. Her er den jordfordeling, hvor jorden gennem tre år er blevet byttet på kryds og tværs, netop afsluttet. Dermed kan den natur- og skovrejsning, der skal beskytte grundvandet gå i gang. Sideløbende kører en anden jordfordelingsproces, hvor Assens Kommune er i forhandling med lodsejerne i området. Man ønsker at udvide Åsemosen og Veringe Moses 75 hektar med 150 hektar vådområde, som blandt andet kan reducere udvaskningen af kvælstof til Odense Fjord. Målet er at skabe et **550 hektar stort naturområde** med både skov, natur og vådområder som skal bidrage til at nå klimamålene.

Kilde: Assens Kommune

PROJEKT

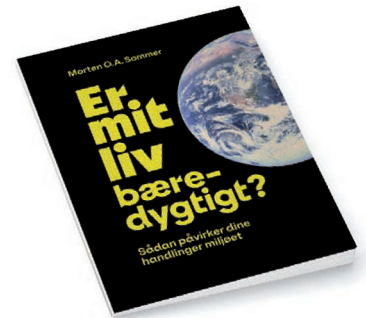
Fra kornmark til fugleliv

I 2015 blev et område med landbrugsjord ved Rødby taget ud af drift. I 2020 blev Lungholm Sø etableret som erstatning for en kunstig sø, Strandholm Sø, der lå, hvor indgangen til den kommende Femern Bælt-forbindelse ligger i dag. Lungholm Sø blev opgraderet med tre yngleøer til fugle for at understøtte fuglelivet i området. I dag er området et mekka for fuglekiggere, hvor man kan opleve mere end 70 forskellige fuglearter, blandt andet traner, sjældne padder og den fredede orkidé majgøgeurt. For Dorthe Prip Lahrmann fra Lolland Kommune har det været helt unikt at opleve et menneskeskabt naturareal udvikle sig så hurtigt og på rekordtid blive hjemsted for så mange forskellige fuglearter.

Kilde: Sund og Bælt

BOG

Husker du Gretha Thunberg?

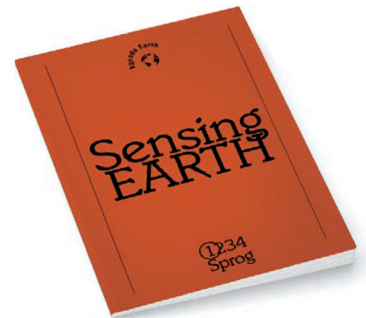

Mens en følelsesladet diskurs om klimaforandringerne kan være en drivkraft for nogle, virker den fremmedgørende for andre. Samtidig kan klimasagen nemt blive uhåndterlig for den enkelte. Derfor har professor ved DTU Morten O.A. Sommer skrevet bogen, **Er dit liv bæredygtigt? Sådan påvirker dine valg miljøet**. Med udgangspunkt i begrebet "det sikre råderum" og en lang række analyser og fakta kan læseren få et indblik i, hvordan forskellige handlinger påvirker miljøet. De færreste formår vist at holde sig under de 100 procent, som udgør grænsen for, hvad de planetære grænser giver plads til. Derfor har Morten O. A. Sommer lavet et spørgeskema, som den enkelte læser kan bruge til få en fornemmelse af, om det er de nemme og gratis, eller de dyre og svære valg der kan pege livet i en mere bæredygtig retning. Beslutningen er din.

Udkommet på Strandberg Publishing i november 2024

TEKSTSAMLING

Sensing Earth: Sproget

Et paradigmeskift er på vej i arkitekturen – fra et globaliseret produktions- og forbrugssamfund til en ny nænsomhed over for vores klode og naturen. Hvilken betydning det får for arkitekturen, og de rammer den skabes indenfor, har Arkitektforeningen undersøgt i projektet **Sensing Earth**. Projektet består af en samtalerække, 4 tekstsamlinger og en udstilling. Den første tekstsamling i rækken tager udgangspunkt i en offentlig samtale fra efteråret 2024 under overskriften "Sensing Earth: Sprog – hvordan vi kan tale om arkitekturen?" Her deler arkitekter, billedkunstnere, forfattere og videnskabsfolk deres refleksioner over natursyn, hvad det er, vi giver opmærksomhed, hvordan vi drager omsorg for vores omgivelser, og det vi skaber samt arkitektens rolle i forandringens tid og nødvendigheden af nye fortællinger. Tekstsamlingen kan blandt andet købes i Arkitektens Butik.

Kilde: Arkitektforeningen

om kultur- og arkitekturhistorie

BOG

København før og nu

København er en by i konstant forandring. Bevæger man sig til Ørestad eller Nordhavn er forandringerne tydelige, men de findes overalt i byen. Derfor har fotograf Nicolas Cosedis været på jagt i arkiverne efter de bedste luftfotos af København fra de sidste 100 år og efterfølgende fanget motivet fra luften. Med **København før og nu** giver Nicolas Cosedis læseren en visuel mulighed for at gå på opdagelse i historiens gang ved at sammenligne billederne fra før og nu. Billedsporets bevægelse mellem fortid og nutid spejler sig i arkitekturkritiker Holger Dahls tekster, hvor han med sin indgående viden om byen og dens arkitektur udforsker dens ekspansion og udvikling og giver læseren nye perspektiver på København. For den historie- og arkitekturinteresserede er der mange timers underholdning.

København før og nu – Byen fra skyen af Nicolas Cosedis & Holger Dahl. Udkommet på Strandberg Publishing i november 2024

BOG

Runde bygninger

Gennem

årene har Peter Olesen fået os til at kigge ned, fokusere på broerne og på materialer som glas og stål. Nu er tiden kommet til at kaste blikket på de mange runde bygninger, der er blevet en del af bybilledet i de senere år. Der gælder f.eks. Royal Arena, Tietgenkollegiet eller Basecamp i Lyngby. Andre runde og med tiden funktionstømte bygninger, som Gemina Residence og Østre Gasværk, er blevet omdannet til boliger og teater. Ikoniske Rundetårn er stadig Københavns ældste og mest besøgte runde bygning. Tag Runde bygninger i hånden og brug den til at se byens bygninger i et nyt lys.

Runde Bygninger af Peter Olesen. Udkommet i oktober på forlaget Frydenlund

ARTIKEL

Skal bevaringsforeninger hjælpe med at Save-registrere bygninger?

En af fordelene ved at bruge den lokale bevaringsforening er deres enorme viden om lokale forhold, som man ellers skal lede efter i arkiverne – en tidkrævende opgave for en presset forvaltning. Det skal dog ikke være bevaringsforeningen, der styrer kommunes beslutning. Her er det vigtigt at fastholde et armslængdeprincip og at sikre sig, at bevaringsforeningens medlemmer ikke lader sig påvirke af lokalpolitik eller fremtidige udviklingsplaner. Sidst men ikke mindst er der spørgsmålet om faglighed, hvortil der kan være brug for kurser eller lignende. Det afgørende er, at bevaringsforeningerne har den påkrævede faglighed, så en Save-registrering kan gennemføres på et både kvalificeret og uvildigt grundlag.

Kilde: Byrummonitor

BOG

Svømmehaller – en oplevet arkitekturhistorie

Vi har en fælles erfaring med svømmehaller, fordi det er et lovkrav, at danskere skal lære at svømme i skolen. Rundt om i hele landet ligger **388 svømmeanlæg** – fra den ydmyge lokale til den store prangende, hvor arkitekturen er gennemtænkt og med til at gøre oplevelsen behagelig. Koreografien er med enkelte undtagelser den samme: Man begynder i omklædningsrummet, så følger baderummet, før man til sidst når frem til bassinet. På vej tilbage gentages det i omvendt rækkefølge. Rummenes placering og udformning støtter koreografien og regulerer dermed vores adfærd. Bogen består af to spor, dels den arkitekturhistoriske om stedets tilblivelse i ord og billeder, dels Jannie Rosenbergs oplevelse som tidligere konkurrence-svømmer.

Svømmehaller – en oplevet arkitekturhistorie af Jannie Rosenberg. Udkommet på Strandberg Publishing i oktober 2024

Nyt om mulige fremtidige leveformer

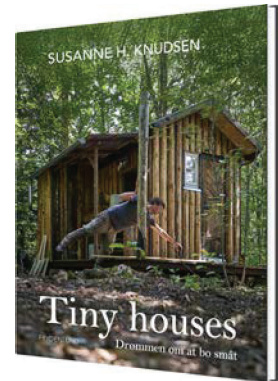

PODCAST

En fremtid uden affald

En fremtid uden affald er en podcast til dig, som er nysgerrig på, hvordan vi i Danmark kan skabe en fremtid helt uden affald, og hvordan vejen dertil kunne se ud. Hvert afsnit dykker ned i et hjørne af arbejdet med at forebygge affald, og finde løsninger for genbrug og genanvendelse. Blandt emnerne er kommunernes øgede fokus på klima og miljø i budgetprocessen samt spørgsmålene om hvordan man mobiliserer befolkningen og hvordan du selv kan bidrage til den grønne omstilling og reducere dit affald? Podcasten er udgivet af Region Midt, som en del af det landsdækkende EU LIFE-projekt "Circular Economy Beyond Waste".

Kilde: Region Midt

BOG

Tiny houses – drømmen om at bo småt

Susanne H. Knudsens nye bog **Tiny houses – drømmen om at bo småt** er et godt sted at starte, hvis du går og drømmer om at bygge og bo i et tiny house, altså en bolig på 45-60m². I bogen møder du blandt andet Tenna og David fra bofællesskabet Torpegård på Fyn, som har fem års erfaring med at bo i et tiny house, der er opført i bæredygtige materialer. Undervejs er det blevet til en enkelt tilbygning og installering af en luft til vand-varmepumpe. Helga og Lars fra andelsboligforeningen Tiny Varigheden ved Køge er stadig i gang med processen og venter på den endelige byggetilladelse. Udover andres erfaringer giver bogen et godt indblik i gældende lovgivning, processen fra tegning til hus og et overblik over økonomi og finansiering.

*Tiny Houses – drømmen om at bo småt af Susanne H. Knudsen
Udkommet i november 2024 på forlaget Frydenlund*

ANNONCE

EN STOR
KÆRLIGHEDS-
ERKLÆRING
TIL
PROVINSEN

Med tankevækkende essays af **BENTE KLARLUND PEDERSEN**, **MARIE BRIXTOFTE** og **MIKKEL WOLD** om, hvor sundt det er for ånd, krop og sind at vandre

GAVEN TIL LIVSNYDEREN I DIT LIV

(eller dig selv)

– en anderledes vandrebog med fyndige anekdoter og smukke fotos, der inviterer livsnyderen udenfor i naturen.

MICHAEL VALENTIN
VANDRETUR
for livsnydere

FÅ 50 KR. RABAT

Bestil på vandreturforlivsnydere.dk og skriv **BYPLAN** i kommentarfeltet

471
KILOMETER

indsigter og udsigter
fra Blåvandshuk
til Skagen

om projekter med mere værdi

Foto: Dimension Design

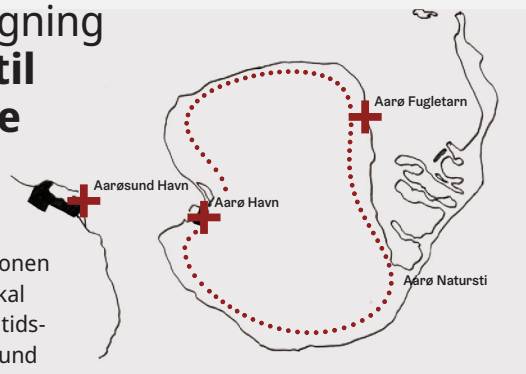
BRO En bro med vartegnseffekt

En fremtidig **cykel- og gangforbindelse over Limfjorden** fra udviklingsområdet Stigsborg i Nørresundby til Østre Havn i Aalborg, skal binde byen bedre sammen og understøtte tilvalget af bæredygtige transportformer. Samtidig drømmer Aalborgs borgmester, Lasse Frimand, om en arkitektonisk perle med vartegnseffekt frem for blot en basisbro. Takket være en bevilling på 2,4 millioner kroner fra foreningen AN-TV, der har til formål at støtte offentlige samt almennyttige formål i Aalborg Kommune, er man kommet et skridt nærmere en realisering, nu hvor en forundersøgelse sættes i gang.

Kilde: Aalborg Kommune

PROJEKT

Fra natursti til havnebygning – fra by til den vilde natur

Som en del af visionen **"Aarø Naturø"** skal en naturnær langtids-parkering i Aarøsund være med til at nudge besøgende til at lade bilen stå på fastlandet. Det skal være med til at gøre Aarø til et fredeligt og sikkert sted at besøge for både børn og voksne. Vandruter udenfor det eksisterende vejnet gennem uspoleret natur og omkring øens særkender forbinder øens knudepunkter. En boardwalk fra havnen til Aarø by gennem strandengsområdet Korsø sikrer en trafiksikker ankomst til øen. Det er Nordea Fondens blåstempling af vision "Aarø Naturø" med en donation på godt 8,6 millioner kr. sammen med et bidrag på 9 millioner kr. fra Haderslev Kommune frem til 2027, der skal finansiere vandrestier, boardwalk, et fugletårn, en ankomstbygning samt et pejlemærke med henholdsvis faciliteter, grejbank og information på Aarø Havn.

Kilde: Aaro.dk

Byplanhistorisk Seminar 2025

Planlægning for fritiden

Fritid er en moderne foreteelse – et resultat af særligt det 20. århundredes modernisering, industrialisering og urbanisering, som skabte nye institutioner og geografiske og funktionelle strukturer ukendt fra tidligere.

Adskillelsen af fritid, bolig og arbejdsplads sammen med 'opfindelsen' af arbejdstid og fritid, satte ikke bare spor i samfundets sociale og kulturelle strukturer, men førte også fysiske, rumlige forandringer med sig.

Byplanhistorisk udvalg inviterer til seminar om planlægning af fritiden!

Tilmelding her eller på byplanlab.dk

Mød blandt andre

- **Poul Sverrild**, historiker og forperson for Byplanhistorisk Udvalg
- **Malene Freudendal-Pedersen**, mobilitetsforsker og professor i byplanlægning på Aalborg Universitet,
- **Tom Nielsen**, professor på Arkitektskolen Aarhus
- **Mathias Thuen Jørgensen**, turismeforsker og lektor på Roskilde Universitet
- **Anna-Mette Hjalager**, professor på Syddansk Universitet
- Seminaret faciliteres af **Jesper Pagh**, stadsarkitekt i Horsens Kommune

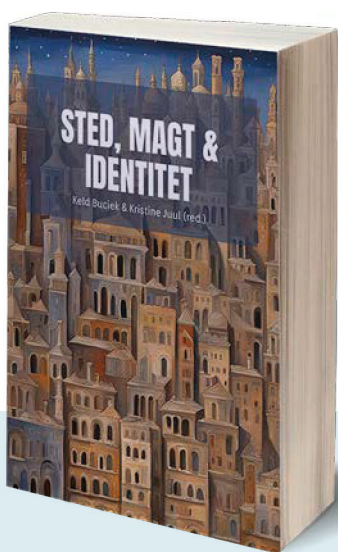
Byplanhistorisk Seminar 2025

27. februar 2025

Valencia, Vesterbrogade 32, 1620 København V

Nye

udgivelser fra Dansk Byplan- laboratorium

**FORTÆLLINGER, DER
FORMER VORES VERDEN**

Sted, magt og identitet

I en tid, hvor globalisering og teknologisk udvikling konstant ændrer vores liv, inviterer denne bog læseren til at genopdage stedets dybe betydning. **Sted, magt og identitet** er ikke bare en bog, men en rejse gennem nogle af de unikke fortællinger, der former vores verden. Hvert sted er mere end blot en fysisk lokation; det er en bærer af historie, kultur og identitet.

Gennem en række fascinerende essays og fortællinger udforsker denne bog, hvordan steder påvirker vores følelser, minder og selvforståelse, og hvordan steder omvendt er formet af forestillinger om det gode liv, af den fysiske planlægnings logik og det kapitalistiske samfunds strukturerede magt.

Med skarpe analyser og konkrete eksempler diskuterer forfatterne, hvordan steder kan være kilder til både konflikt og sammenhold. De undersøger, hvem der har magten til at forme disse steder, og hvordan de ændres over tid. Bogen præsenterer nye teoretiske og metodiske tilgange til at forstå sted og steders betydning og er derfor relevant for både praktikere, studerende, forskere og borgere. Uanset om det er vores daglige liv eller større samfundsændringer, spiller steder en central rolle i vores søgen efter mening og tilhørsforhold. Denne bog er en uundværlig guide til at forstå den komplekse dynamik mellem mennesker og de steder de kalder hjem eller er fremmede overfor.

Sted, magt og identitet er redigeret af lektor i kulturgeografi ved Roskilde Universitet, **Keld Buciek**, og geograf og lektor emerita ved Roskilde Universitet, **Kristine Juul**.

**ARKITECTURENS
SKJULTE KRÆFTER**

Det menneskelige habitat

Bogen **Det menneskelige habitat** afdækker arkitekturens skjulte kræfter. Bogen bygger på forskning i, hvordan det fysiske miljø påvirker menneskers sanser, hjerner, følelser og adfærd.

Den lægger et solidt vidensgrundlag for social bæredygtighed indenfor arkitektur og byplanlægning, og udvider samtidig forståelsen af, hvordan vi skal tænke om menneskeligt design på en måde, der rummer de mange forskelle, der er der er på mennesker.

Samtidig er bogen forfatter **Niels Bjørns** rejse gennem hans 15 års virke som byudvikler og bygger på en lang række interview og samtaler med forskere og praktikere.

Bogen har et forord af Dansk Byplanlaboratoriums direktør **Tina Saaby**.

**Bestil bøgerne på
byplanlab.dk**